

ΙΣΤΟΡΙΑ
ΓΕΝΙΚΗΣ ΠΑΙΔΕΙΑΣ
2012
ΕΚΦΩΝΗΣΕΙΣ
ΟΜΑΔΑ ΠΡΩΤΗ

ΘΕΜΑ Α1

Να δώσετε το περιεχόμενο των παρακάτω διεθνών συμφωνιών:

- α. Συνθήκη του Αγίου Στεφάνου (1878)
- β. Σύμφωνο Μολότοφ-Ρίμπεντροπ (1939)
- γ. Συνθήκη του Μάαστριχτ (1992)

Μονάδες 15

ΘΕΜΑ Α2

Να χαρακτηρίσετε τις προτάσεις που ακολουθούν γράφοντας στο τετράδιό σας τη λέξη **Σωστό** ή **Λάθος** δίπλα στο γράμμα που αντιστοιχεί στην κάθε πρόταση:

- α. Ο Κριμαϊκός Πόλεμος έληξε με τη νίκη και τον θρίαμβο της Ρωσίας.
- β. Η Θεσσαλία παραχωρήθηκε στην Ελλάδα από την Πύλη (1881) μετά από σύσταση του Συνεδρίου του Βερολίνου (1878).
- γ. Η Συνθήκη Ειρήνης, που υπογράφηκε στο Βουκουρέστι την 28^η Ιουλίου / 10^η Αυγούστου 1913, κατακύρωσε την Κρήτη στην Ελλάδα.
- δ. Ο ΟΗΕ ιδρύθηκε αμέσως μετά τη λήξη του Α΄ Παγκοσμίου Πολέμου.
- ε. Μετά την κατάληψη της εξουσίας από τους Μπολσεβίκους (Οκτώβριος 1917) ο Λένιν ευνοούσε την ειρήνη για λόγους εσωτερικούς.

Μονάδες 10

ΘΕΜΑ Β1

Να παρουσιάσετε τη διαμάχη μεταξύ Υψηλάντη και Φιλικών αφενός και των προκρίτων της Πελοποννήσου αφετέρου, καθώς και τις επιδιώξεις των δύο αυτών παρατάξεων κατά το πρώτο έτος της Ελληνικής Επανάστασης.

Μονάδες 15

ΘΕΜΑ Β2

Να αναφέρετε τα τεχνολογικά μέσα, τα οποία χρησιμοποιήθηκαν από τους δύο αντιπάλους συνασπισμούς κατά τον Α΄ Παγκόσμιο Πόλεμο, και να προσδιορίσετε τον ρόλο τους στη διεξαγωγή του.

Μονάδες 10

ΟΜΑΔΑ ΔΕΥΤΕΡΗ

ΘΕΜΑ Γ1

Αξιοποιώντας τα στοιχεία που περιέχονται στα κείμενα που σας δίνονται και με βάση τις ιστορικές σας γνώσεις, να παρουσιάσετε τις κατευθυντήριες γραμμές της ελληνικής εξωτερικής πολιτικής μετά τη Συνθήκη της Λωζάνης και την πορεία υλοποίησής τους μέχρι το 1932.

Μονάδες 25

ΚΕΙΜΕΝΟ Α

[Ο Βενιζέλος αναλύει τις κατευθυντήριες γραμμές της εξωτερικής του πολιτικής]

«Η πολιτική αυτή συνίστατο πρώτον εις τήν αποκατάστασιν σχέσεων με τήν Μεγάλην Μεσογειακήν Δύναμιν, τήν γείτονά μας Ιταλίαν, σχέσεων όσον είναι δυνατόν έγκαρδίων και αναλόγων με εκείνας, τας οποίας έχει ή Ελλάς επί ένα όλον αιώνα με τήν Γαλλίαν και Αγγλίαν. Δευτέρα βάση της εξωτερικής μας πολιτικής ήτο να έκκαθαρίσωμεν τας διαφοράς μας όχι μόνο με τήν Γιουγκοσλαβίαν, έξ άφορμης της Σερβικής ζώνης της Θεσσαλονίκης, αλλά και με τήν Τουρκίαν και μετά ταύτην με τήν Βουλγαρίαν και τήν Αλβανίαν, διότι συμφέρον ήμών ήτο να φθάσωμεν, αν ήτο δυνατόν, και με αυτά τά κράτη εις μίαν πλήρη έκκαθάρισιν του παρελθόντος και τήν ίδρυσιν στενών σχέσεων φιλίας, μολονότι ή φιλία μας με τας δύο τελευταίας γειτονικάς χώρας ήρχετο εις δευτέραν μοίραν. Τρίτη βάση ήτο ή έπιμελής άποφυγή της έξαρτήσεώς μας από οίονδήποτε έκ των συνδυασμών των Μεγάλων Δυνάμεων· και δή εκείνων, αίτινες εξήτουν να άσκοϋν επιρροήν εις τά Βαλκάνια, εις τρόπον ώστε, αν θα είχε ή ανθρωπότης τήν δυστυχίαν να ίδη και πάλιν έκρηγνύομενον ένα μεγάλον πόλεμον, να μή παρασυρθώμεν και ήμεις εις αυτόν ύποχρεωτικώς ως έκ του συνδέσμου, τόν όποιον θα είχομεν με τόν ένα των διαμαχομένων».

Κ. Σβολόπουλος, *Η Ελληνική Εξωτερική Πολιτική, 1900–1945*, Αθήνα: Βιβλιοπωλείον της «Εστίας», 1997, σ. 212.

ΚΕΙΜΕΝΟ Β

[Το ευρωπαϊκό όραμα του Βενιζέλου]

[...] «Η ελληνική κυβέρνηση χαιρετίζει με τη μεγαλύτερη ικανοποίηση την ιδέα της ενότητας των λαών της Ευρώπης· προκειμένου να διασκεδαστεί κάθε ανησυχία, το εγχείρημα οφείλει να αναληφθεί στα πλαίσια της διεθνούς οργάνωσης και να σεβαστεί την εθνική κυριαρχία των κρατών· η ευρωπαϊκή ένωση, κάτω από ανάλογες συνθήκες, όχι μόνον δεν θα οδηγήσει στην εξασθένηση αλλά και θα συμβάλει στην ενίσχυση «της Ευρώπης των πατρίδων»· τα ευρωπαϊκά κράτη θα εξασφαλίσουν σημαντικά πλεονεκτήματα όχι μόνο στον οικονομικό, αλλά και στον πολιτικό τομέα· η εξέλιξη προς την ομοσπονδιοποίηση οφείλει να επιχειρηθεί με ιδιαίτερη προσοχή και με προϋπόθεση την πίστωση χρόνου».

Κ. Σβολόπουλος, *Ελευθέριος Βενιζέλος. Δώδεκα Μελετήματα*, Αθήνα: Ελληνικά Γράμματα, 1999, σ. 226-227.

ΘΕΜΑ Δ1

Αντλώντας στοιχεία από τα κείμενα που σας δίνονται και με βάση τις ιστορικές σας γνώσεις, να αναφερθείτε στις διαφωνίες και τις ρυθμίσεις των συμμάχων – νικητών του Β΄ Παγκοσμίου Πολέμου από το 1945 ως το 1949 σχετικά με το μέλλον της Ανατολικής Ευρώπης (μονάδες 10) και της Γερμανίας (μονάδες 15).

Μονάδες 25

ΚΕΙΜΕΝΟ Α

[Εγκαθίδρυση φιλοσοβιετικών καθεστώτων στην Ανατολική Ευρώπη]

[...] Σταδιακά, σε διαφορετικά χρονικά σημεία σε κάθε χώρα της Ανατολικής Ευρώπης, οι Σοβιετικοί εγκατέστησαν φιλικές προς αυτούς κυβερνήσεις, [...] σταθεροποιώντας κομμουνιστικά καθεστώτα: στη Ρουμανία τον Νοέμβριο του 1946, στην Πολωνία τον Ιανουάριο του 1947, στην Ουγγαρία τον Αύγουστο του 1947 [...]. Στα τέλη του 1947, μόνον στην Τσεχοσλοβακία (όπου στις ελεύθερες εκλογές του Μαΐου 1946 το κομμουνιστικό κόμμα έλαβε το 38% των ψήφων) εξακολουθούσε να επιβιώνει κυβέρνηση με τη συμμετοχή αστικών πολιτικών δυνάμεων, και εκεί όμως κρίσιμα υπουργεία και τομείς της διοίκησης (οι ένοπλες δυνάμεις, οι δυνάμεις ασφαλείας) ελέγχονταν από τους κομμουνιστές.

Ε. Χατζηβασιλείου, *Εισαγωγή στην ιστορία του μεταπολεμικού κόσμου*, [Νεότερη και Σύγχρονη Ιστορία 5], Αθήνα: Εκδόσεις Πατάκη, 2008, σ. 84.

ΚΕΙΜΕΝΟ Β

[Το συμμαχικό Συμβούλιο Ελέγχου στη Γερμανία]

[...] Για τη Γερμανία που ακόμα αντιστεκόταν, η απόφαση των τριών ήταν η χωρίς όρους παράδοση. Στην κατεχόμενη Γερμανία κυριαρχία θα ασκούσαν οι δυνάμεις κατοχής των τριών μεγάλων νικητών με όργανο το Συμβούλιο Ελέγχου. Οι αποφάσεις του συμβουλίου έπρεπε να λειτουργούν με ομοφωνία, διαφορετικά κάθε ζώνη επιρροής θα λειτουργούσε με τις δικές της αποφάσεις. Ο Ρούζβελτ θεώρησε σκόπιμο να ανατεθεί και μια ζώνη επιρροής στους Γάλλους. Ο Στάλιν αντέδρασε στην πρόταση αυτή, διότι δεν ήθελε ακόμα ένα μέλος στο Συμβούλιο Ελέγχου, όμως μπροστά στην επιμονή των δύο άλλων και επειδή είχε εξασφαλίσει τον έλεγχο της Πολωνίας, αποφάσισε να υποχωρήσει.

Θ. Βερέμης, *Εφημ. Η Καθημερινή*, Κυριακή 10 Ιουλίου 2011, σ. 26.

ΚΕΙΜΕΝΟ Γ

[Διενέξεις των Συμμάχων για το μέλλον της Γερμανίας]

Το κύριο αντικείμενο της διένεξης των Σοβιετικών με τους Δυτικούς έμοιαζε να είναι η Γερμανία [...]. Από τις αρχές του 1946 οι απόψεις των πρώην συμμάχων για το θέμα εμφανίζονται διαμετρικά αντίθετες. Η ΕΣΣΔ, που είχε υποστεί τα πάνθηνα από τη γερμανική εισβολή και φοβόταν μήπως οι Αμερικανοί αξιοποιήσουν τη στρατιωτική υπεροχή που τους πρόσφερε η αποκλειστική κατοχή ατομικών οπλών με σκοπό να διαλύσουν το «προλεταριακό κράτος» (κάτι που κανένας δεν σκεφτόταν σοβαρά στις Ηνωμένες Πολιτείες), επιδόθηκε συστηματικά στη διάλυση των εργοστασίων της ζώνης που έλεγχε, για να ενισχύσει τη δική της οικονομική ανόρθωση και να πετύχει τη μακρόχρονη εξασθένηση του παλιού της εχθρού. Απεναντίας οι Αμερικανοί και οι Βρετανοί, που πίστευαν ότι μια Γερμανία φτωχή, δυσαρεστημένη και απογυμνωμένη από ηγετικά στελέχη θα πιανόταν πιο εύκολα στο δόκανο του κομμουνισμού, έδωσαν γρήγορα τέλος στην πολιτική της αποβιομηχάνισης και των αντιναζιστικών εκκαθαρίσεων.

S. Bernstein και P. Milza, *Ιστορία της Ευρώπης*, τ. 3: *Διάσπαση και Ανοικοδόμηση της Ευρώπης, 1919 έως σήμερα*, Αθήνα: Αλεξάνδρεια, 1997, σ. 175-176.

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

ΘΕΜΑ Α1

- α. σελ. 63-65: «Το 1878... την Ανατολική Θράκη».
β. σελ. 113: «Υπέρ της αναζήτησης... της Πολωνίας».
γ. σελ. 162: «Μετά από μια περίοδο... να ενισχύσει την οικονομία».

ΘΕΜΑ Α2

- α. Λάθος
β. Σωστό
γ. Λάθος
δ. Λάθος
ε. Σωστό

ΘΕΜΑ Β1

Σελ. 30: «Προέκυψε τότε... των δύο παρατάξεων».

ΘΕΜΑ Β2

Σελ. 79: «Για τη λύση... φονικά όπλα των εμπολέμων».

ΘΕΜΑ Γ1

Από το σχολικό βιβλίο:

σελ. 102-103: «Η διεθνής θέση της Ελλάδας... το διπλωματικό κύρος της».

Από τα παραθεμάτα:

Κείμενο Α

- Αποκατάσταση των σχέσεων με Ιταλία στο ίδιο επίπεδο με τις ελληνογαλλικές και ελληνοαγγλικές σχέσεις.
- Επίλυση διαφορών με Γιουγκοσλαβία, Τουρκία, Βουλγαρία και Αλβανία.
- Μη συμμετοχή εκ νέου σε στρατιωτικές συμμαχίες μεγάλων δυνάμεων.

Κείμενο Β

- Επιθυμία της ελληνικής κυβέρνησης για ενότητα των ευρωπαϊκών λαών.
- Προϋπόθεση υλοποίησης η διεθνής οργάνωση και ο σεβασμός της εθνικής κυριαρχίας.
- Οικονομικά και πολιτικά πλεονεκτήματα της ευρωπαϊκής ενοποίησης, προσεκτικά και μακροπρόθεσμα.

ΘΕΜΑ Δ1

Από το σχολικό βιβλίο:

Όσον αφορά την Ανατ. Ευρώπη, σελ. 134-135: «Οι τριγμοί... στην περίοδο του Ψυχρού Πολέμου».

Όσον αφορά τη Γερμανία, σελ. 136-137: «Το εδαφικό καθεστώς της ηττημένης Γερμανίας... ενσωματώθηκαν στην ΕΣΣΔ».

Από τα παραθέματα:

Κείμενο Α Όσον αφορά την Ανατολική Ευρώπη

- Εγκαθίδρυση από τη Σοβιετική Ένωση φιλικών προς αυτή κομμουνιστικών καθεστώτων σε Ρουμανία, Πολωνία, Ουγγαρία και Τσεχοσλοβακία (με τη συμμετοχή κι άλλων πολιτικών δυνάμεων).

Κείμενο Β Όσον αφορά τη Γερμανία

- Απόφαση νικητών για παράδοση της Γερμανίας άνευ όρων.
- Άσκηση κυριαρχίας από το Συμβούλιο Ελέγχου των Τριών Δυνάμεων (λήψη αποφάσεων με ομοφωνία ή με επιμέρους αποφάσεις της κάθε Δύναμης).
- Διαφωνία Ρούζβελτ-Στάλιν σχετικά με την παραχώρηση ζώνης επιρροής στους Γάλλους και υποχώρηση Στάλιν.

Κείμενο Γ Όσον αφορά τη Γερμανία

Διάσταση απόψεων για το γερμανικό μέλλον μεταξύ ΕΣΣΔ και ΗΠΑ-Αγγλίας:

- ΕΣΣΔ επιδίωξη διάλυσης υποδομών Γερμανίας με στόχο την αποδυνάμωσή της.
- ΗΠΑ-Αγγλία στήριξη Γερμανίας για την αποφυγή εγκαθίδρυσης κομμουνιστικού καθεστώτος.